

Temat 8. Tyle spraw do załatwienia

1

Zgodnie z planem Darek z rodzicami wyjechali do Kijowa. Pojechali szybkim pociągiem, który wyjeżdża ze Lwowa rano, a w Kijowie jest już przed południem. Gdy tato wcześniej kupował bilet, miał trochę problemów ze zrozumieniem, dlaczego kasa przedsprzedaży biletów jest tylko jedna i jest do niej dłuuuuga kolejka, dlaczego co chwila w kasach są techniczne przerwy i w ogóle dlaczego tak długo pasażerowie te bilety kupują, o czymś rozmawiają, coś wybierają... I nie można było płacić kartą! Ale, co szybko zauważyli, na Ukrainie pociągami jeździ większa liczba ludzi niż w Polsce. Jechało się świetnie, pociąg nie zatrzymywał się na żadnych stacjach. Wysiedli na peronie trzecim, na torze chyba dwunastym – nie pamiętali, bo w Polsce ważny jest raczej peron niż tor. Jeszcze na kijowskim dworcu wymienili pieniądze (euro na hrywny) i poszli do metra. Metro kijowskie jest starsze niż warszawskie, ma trzy linie i ciekawsze przejścia podziemne. No i jest dużo głębsze. Dojechali do centrum, pospacerowali po Chreszczatiku, poszli na Majdan Niezależności, tato załatwił w centrum swoje sprawy – choć nie mógł znaleźć polskiego konsulatu: pomylił go z ambasadą. Po obiedzie wybrali się do Ławry Peczerskiej. Zwiedzali piękne cerkwie. Zobaczyli Kijów nocą – a najpiękniejszy jest właśnie nocą, tak stwierdziła mama Darka. Spali w hotelu – wcześniej tato zarezerwował hotel przez Internet. W hotelu tato załatwiał jeszcze inne pilne, pilniejsze i najpilniejsze sprawy przez Internet: płacił rachunki w banku, sprawdzał historię rachunku, odpisywał na e-maile, zamówił jakąś część do samochodu... Na drugi dzień wybrali się przed południem do teatru lalek. W kasie kupili bilety na *Królewnę Śnieżkę*. Bardzo im się podobało. To prawdopodobnie najciekawszy spektakl w tym sezonie. Po południu pojechali na Cmentarz Bajkowy, gdzie leży dużo Polaków. A wieczorem poszli jeszcze do kina na jeden z lepszych ukraińskich filmów tego roku. Wrócili pociągiem nocnym – „dziewięćdziesiątym drugim” – to też zapamiętali, bo w Polsce nikt nie zna numeru pociągu. Ale Darek był pod wrażeniem: w każdym wagonie „przewodnik”, oferuje herbatę, eleganckie przedziały – w ich przedziale byli sami we trójkę, wyspali się wygodnie, a rano powitał ich Lwów i poczuli się jak w domu – bo Kijów Kijowem, ale „ni ma jak Lwów”! – najfajniejsze miasto na świecie!!!

Ćwiczenia:

1. Oczywiście – wszystkie te sprawy załatwiali na Ukrainie po ukraińsku. Odgadnij, w których miejscach wspomnianych w tekście zostałyby wypowiedziane te słowa w Polsce. Napisz – po ukraińsku – jakie słowa wypowiedzieli na Ukrainie. Jakie są różnice: w słowach, w konstrukcjach, w tzw. realiach (chodzi o zupełnie coś innego).

Bardzo słaby Internet! Byłem umówiony z konsulem Górzyńskim. Czy można płacić kartą? Czy śniadanie jest wliczone w cenę? Jakie jest hasło do Wi-Fi? Kto jest ostatni w kolejce? Proszę mi wymienić 50 euro. Proszę trzy bilety na <i>Królewnę Śnieżkę</i> . Proszę trzy bilety na pociąg ekspresowy do	
--	--

<p>Kijowa na piątek 19 sierpnia na godzinę 7.32. Nie ma zasięgu! Przepraszam, a gdzie mieści się polski konsulat? Przepraszam, ale to jest moje miejsce. Przepraszam, gdzie można kupić bilet do Ławry? Przepraszam, gdzie można kupić bilety na metro? Przepraszam, gdzie jest rząd trzeci, miejsce czwarte? Przepraszamy, nie wiedzieliśmy, że w cerkwi kobieta musi mieć nakrycie głowy. Wstawajcie, już siódma!</p>	
---	--

2. Kto i w jakich sytuacjach skierowałby po polsku do nich następujące słowa? Co mogliby na nie po polsku odpowiedzieć? Jak brzmiałyby analogiczne dialogi po ukraińsku?

- Tylko gotówka.
- Bilety do kontroli.
- Tu jest ambasada, nie konsulat.
- Wymienić wszystko?
- Przepraszam, pani powinna mieć nakrycie głowy.
- *Pociąg ekspresowy z Warszawy do Kijowa stoi na torze piątym przy peronie trzecim.*
- Która godzina?
- Pokój 368, piętro trzecie.
- Nie ma już biletów na ten pociąg.
- Proszę zajmować dowolne miejsca.
- Czy podać herbatę?
- Proszę wstawać, Lwów za pół godziny.

3. Co ułatwiał tato Darka przez Internet? Co Ty robisz za pomocą Internetu? Co robi Twoje starsze rodzeństwo, rodzice? Czy korzystanie z Internetu na Ukrainie jest popularne – też w bankowości, handlu?

Założyć konto na facebooku [fejsbuku], napisać mejla, odpisać na majla, *wrzucić (coś) na fejsa, surfować po Internecie, ściągać (coś) z sieci, zamówić (coś) na Allegro*

4. Sprawdź w Internecie (po polsku!!!): repertuar kin i teatrów kijowskich (czy są filmy ukraińskie?), odjazdy pociągów z kijowskiego dworca, ceny biletów do muzeów kijowskich, ceny noclegów w kijowskich hotelach. Czy te informacje można znaleźć na stronach internetowych po polsku? Jeśli nie, znajdź je na stronach ukraińskich i przekaż informacje po polsku.
5. Wypisz z tekstu przymiotniki w stopniu równym, wyższym i najwyższym. Spróbuj uzupełnić o pozostałe stopnie. Po części gramatycznej popraw błędy.

szybkim	szybszym	najszybszym
---------	----------	-------------

--	--	--

2

Historia

Kijów został założony na początku V wieku jako placówka handlowa na szlaku łączącym [Konstantynopol](#) ze [Skandynawią](#). W IX-XI w. znany jako **Kanugård, Chunigard lub Känugard** był centrum prowadzonego przez [Wikingów](#) handlu na Rusi. Był jednocześnie głównym składem daniny, ściąganej przez Wikingów z plemion [słowiańskich](#) (862-1240).

Bolesław Chrobry w Kijowie na obrazie Jana Matejki

W 882 roku Kijów został zdobyty przez wikińskiego władcę [Olega Mądrego](#), który przeniósł do Kijowa swoją siedzibę. W 988 lub 989 roku miał miejsce w Kijowie chrzest [Włodzimierza I Wielkiego](#) uznawany symbolicznie za [chrzest Rusi](#). 14 sierpnia 1018 roku [Bolesław I Chrobry](#) zdobył Kijów podczas [wyprawy kijowskiej](#). Pod koniec IX wieku Kijów został stolicą [Rusi Kijowskiej](#), jednak w 1169 roku stracił swoje znaczenie polityczne. W 1240 [Gród Jarosława](#) został najeżony i zniszczony przez [Tatarów](#), co spowodowało upadek dawnego miasta i początek okupacji mongolskiej. W 1363 książę litewski [Olgierd Giedyminowicz](#) włączył Kijów do [Wielkiego Księstwa Litewskiego](#). Litwini pierwszy drewniany zamek zbudowali na Górze Zamkowej w latach 1370-1380. Od tego czasu zaczął się powolny rozwój położonej nad rzeką osady [Padół](#), która przejęła rolę położonego wyżej dawnego Kijowa. Po 1387 roku do miasta wrócił zakon dominikanów, którzy rozpoczęli budowę drewnianej katedry katolickiej. W 1397 roku Kijów stał się siedzibą diecezji katolickiej. W latach 1471 do 1569 stolica jednego z XI okręgów w składzie województwa kijowskiego [Wielkiego Księstwa Litewskiego](#). Od roku 1569 do 1659 miasto było stolicą [województwa kijowskiego](#), w składzie [małopolskiej prowincji Korony Polskiej](#). W 1494 roku król polski [Aleksander Jagiellończyk](#) nadał miastu prawa magdeburskie. Miasto po [unii lubelskiej](#) (1569) zostało włączone do [Korony Polskiej](#). Padół w XVI wieku stał się liczniejszy niż Wysokie Miasto i zachował dominującą rolę do XIX wieku. W 1648 zostało opanowane przez Kozaków [Chmielnickiego](#), miasto odzyskał [Janusz Radziwiłł](#) w 1651 roku, jednak sytuacja zmieniła się po [ugodzie perejasławskiej](#), w której [Bohdan Chmielnicki](#) oddał ówczesną lewobrzeżną Ukrainę i Kijów carowi rosyjskiemu. Na mocy [rozejmu andruszowskiego](#) w 1667 roku Rzeczpospolita przyznała czasowo prawa Rosji do Kijowa, a w 1686 roku na mocy [traktatu grzymułtowskiego](#) miasto oficjalnie zostało przyznane [Carstwu Rosyjskiemu](#).

[Piłsudski](#) i [Petlura](#) Kijów 1920

W 1918 r. w Kijowie ogłoszono stworzenie [Ukraińskiej Republiki Ludowej](#) i stoczono ciężkie boje z [bolszewikami](#), w których brała udział [3. Armia Wojska Polskiego](#), która, w porozumieniu z atamanem [Symonem Petlurą](#), wkroczyła do miasta 7 maja 1920 roku w czasie [wyprawy kijowskiej](#). Bolszewicy ostatecznie zdobyli miasto w 1920 roku. W 1934 r. do Kijowa przeniesiona została z [Charkowa](#) stolica [Ukraińskiej SRR](#). W latach 30. XX wieku w Bykowni pod Kijowem Rosjanie zamordowali ok. 150 tys. osób. W 1941 r. [niemieccy hitlerowcy](#) dokonali masakry kilkudziesięciu tysięcy kijowskich Żydów w [Babim Jarze](#). Po zniszczeniach II wojny światowej Kijów odzyskał znaczenie gospodarcze stając się trzecim najważniejszym miastem [Związku Radzieckiego](#). W 1986 roku 100 km na północ od Kijowa doszło do [katastrofy elektrowni jądrowej w Czarnobylu](#). Wiatr wiejący na północ nie sprowadził jednak skażenia nad miasto. W trakcie [rozpadu Związku Radzieckiego](#) 24 sierpnia 1991 roku ukraiński parlament ogłosił [deklarację niepodległości Ukrainy](#) czyniąc Kijów stolicą państwa. W latach 2004-2005 Kijów był głównym miejscem wystąpień podczas [pomarańczowej rewolucji](#), a od listopada 2013 r. do lutego 2014 r. [Plac Niepodległości](#) był głównym miejscem [Euromajdanu](#). Kijów jest największym miastem na Ukrainie i siódmym pod względem liczby ludności w Europie. Według danych z 2013 roku Kijów zamieszkują 2 858 384 osoby.

Ćwiczenia:

1. Na wzór podanych tu informacji, podaj 5 informacji historycznych o swojej miejscowości.
2. Wybierz trzy najważniejsze wg Ciebie wydarzenia w Kijowie i zapisz je według wzoru:

Początek V wieku: [założenie](#) Kijowa jako placówki handlowej na szlaku łączącym Konstantynopol ze Skandynawią.

3. Wskaż na planie miasta Kijowa miejsca wspomniane w tekście.
4. Przypomnij sobie: jak prowadzimy po mieście: poprowadź rodzinę Darka po najciekawszych miejscach Kijowa. Zaplanuj podróż metrem.
5. Przeczytaj jeszcze raz zdania z liczebnikami.
  - Przeczytaj najpierw zdania z liczebnikami głównymi, potem z porządkowymi.
  - Czy są zdania z liczebnikami zbiorowymi? Dlaczego są / nie ma?
  - Czy w języku ukraińskim użyjemy podobnych liczebników w tych kontekstach?
  - Kiedy czytamy liczebniki w mianowniku, kiedy w dopełniaczu, kiedy w miejscowniku?
6. Przeczytaj informacje o Polakach w Kijowie i wykonaj ćwiczenia pod tekstem.

Polacy w Kijowie

Do czasu odzyskania przez Polskę niepodległości w 1918 roku Kijów był jednym z najważniejszych ośrodków polskości na dawnych wschodnich ziemiach [przedrozbirowej Polski](#). Polacy w Kijowie stanowili elitę społeczną i intelektualną. Na tutejszym [uniwersytecie](#) kadre naukową i studencką początkowo (po upadku [powstania styczniowego](#)) tworzyli prawie wyłącznie [Polacy](#). W roku akademickim 1838/39 studenci polscy stanowili 62,5% ogółu studentów. Dzielnicę Łypki zamieszkiwała niemal wyłącznie arystokracja polska (tutaj znajdowały się posiadłości magnackie [Potockich](#) i [Branickich](#)), także na głównej ulicy [Chreszczatik](#) tętniło polskie życie społecznościowe; na tej głównej alei miasta mieściło się wiele prowadzonych przez Polaków nowoczesnych magazynów, renomowanych firm, banków, hoteli, zakładów rzemieślniczych. Podobnie było na sąsiednich ulicach: Funduklejewskiej, Luterańskiej, Puszkińskiej, Prorieżnej, Wielkiej Włodzimierskiej, Nikołajewskiej i innych. Życie teatralne opierało się niemal tylko na wędrownych polskich trupach. Gwiazdą w skali imperium była polska aktorka z Kijowa Maria Zańkowiecka. Centrum jednej z polskich dzielnic Kijowa była ulica Kościelna, przy której znajdował się katolicki [kościół pw. św. Aleksandra](#). Odbyły się tam jedne z największych manifestacji w mieście młodzieży polskiej w przeddzień wybuchu powstania w 1863. Na przełomie wieków XIX/XX rozpoczęła się budowa kolejnego kościoła katolickiego w mieście, według projektu polskiego arch. [Władysława Horodeckiego](#) – [pw. św. Mikołaja](#) (do lat 60. XIX wieku istniał również kościół w gmachu tutejszego Uniwersytetu). Na [Cmentarzu Bajkowym](#) znajduje się szereg nagrobków Polaków związanych z Kijowem, a także polscy żołnierze polegli w 1920 podczas wojny [polsko-rosyjskiej](#). Wkład społeczeństwa polskiego w życie miasta drastycznie był ograniczany po upadku powstania styczniowego. Polska społeczność miasta ostatecznie przestała odgrywać w nim znaczącą rolę i zeszła na stanowisko marginalne po odzyskaniu przez Polskę niepodległości, kiedy to większość tutejszego polskiego życia inteligenckiego, kulturalnego i przemysłowego przeniosła się w granice II Rzeczypospolitej. Obecnie w Kijowie mieszka około 7000 Polaków.

- Czy w Twojej miejscowości są jakieś ślady zostawione przez Polaków? A może mieszkają polskie rodziny?
- Wypisz z tekstu polskie nazwiska. Odmień według wzoru:

<i>Potockich</i>	Państwo Potoccy	Z państwem Potockimi	O państwu Potockich

- Jak zapisujemy polskie nazwiska po ukraińsku? Czy ukraińskie nazwiska zostały poprawnie zapisane po polsku?

3

Henryk Sienkiewicz, *Ogniem i mieczem*

Rozdział XX

Obudziło ją szczekanie psów. Otworzywszy oczy, ujrzała w dali przed sobą dąb wielki, cienisty, zagrodę i żuraw studzienny. Wnet zbudziła towarzysza.

— Mości panie, zbudź się waszmość!

Zagłoba otworzył oczy.

— A to co? A my gdzie przyjechali?

— Nie wiem.

— Czekażcie wasanna. To jest zimownik kozacki.

— Tak i mnie się widzi.

— Pewnie tu czabanowie mieszkają. Niezbyt miła kompania. Czego te psy ujadają, żeby ich wilcy ujedli! Widać konie i ludzi pod zagrodą. Nie ma rady, trzeba zajechać, żeby nie ścigali, jak ominiem. Musiałaś i waćpanna się zdrzemnąć.

— Tak jest.

— Raz, dwa, trzy, cztery konie osiodłane — czterech ludzi pod zagrodą. No, niewielka potęga. Tak jest, to czabanowie. Coś żywo rozprawiają. Hej tam, ludzie! A bywaj no tu!

Czterech Kozaków zbliżyło się natychmiast. Byli to istotnie czabanowie od koni, czyli koniuchowie, którzy latem stad wśród stepów pilnowali. Pan Zagłoba zauważył natychmiast, że jeden z nich miał tylko szablę i piszczel, trzej inni zbrojni byli w szczęki końskie poprzywiązywane do kijów, ale wiedział i to także, że tacy koniuchowie bywają to ludzie dzicy i często dla podróźnych niebezpieczni. Jakoż wszyscy czterej zbliżywszy się poglądali spode łba na przybyłych. W brązowych twarzach ich nie było najmniejszego śladu życzliwości.

— Czego chcecie? — pytali nie zdejmując czapek.

— Sława Bohu — rzekł pan Zagłoba.

— Na wiki wikiw. Czego chcecie?

— A daleko do Syrowatej?

— Nie znam nikakij Syrowatej.

(...)

— Zbliżyliśmy się do Browarków — rzekła Helena — przez które do Zołotonoszy się jedzie.

— To i lepiej. Stój no waćpanna.

Napoił konie. Następnie pan Zagłoba zostawiwszy Helenę dobrze ukrytą w zaroślach pojechał wyszukać brodu, który znalazł z łatwością, bo leżał o kilkadziesiąt zaledwie kroków od miejsca, do którego przyjechali. Właśnie tamtędy owi czabanowie przepędzali konie na drugą stronę rzeki, która zresztą cała była dość płytka, jeno brzegi miała mało dostępne, bo zarosła i błotnista. Przeprawiwszy się tedy na drugą stronę, ruszyli spieszenie w górę rzeki i jechali bez wytchnienia aż do nocy. Droga była ciężka, bo do Kahamliku wpadało mnóstwo strumieni, które rozlewając się szerzej przy ujściach, tworzyły tu i owdzie trzęsawice i topieliska. Trzeba było co chwila wyszukiwać brodów lub przedzierać się przez zarośla trudne do przebycia dla jezdnych. Konie pomęczyły się okrutnie i zaledwie wlokły za sobą nogi. Chwilami zapadały tak, że Zagłobie zdawało się, iż nie wyleżą już więcej. Na koniec wydostali się na wysoki, suchy brzeg, porośły dębina. Ale już też noc była głęboka i ciemna bardzo. Dalsza podróż stała się niepodobieństwem, bo w ciemnościach można było trafić na chłonna bagna i zginąć, więc pan Zagłoba postanowił czekać ranka.

Ćwiczenia:

1. Czy rozpoznajesz miejscowości wymienione we fragmencie powieści?
2. Ułóż krótkie opowiadanie, którego akcja dzieje się w okolicach Twojej miejscowości. Ktoś jedzie, kogoś spotyka, o czymś rozmawiają. Wprowadź kilka nazw własnych. Może Twoje opowiadanie mogłoby dotyczyć jakiegoś wydarzenia historycznego?
3. Z pomocą nauczyciela znajdź w tekście słowa archaiczne. Jak brzmiałyby dziś? Co się zmieniło? Czy są podobne słowa w języku ukraińskim?

<i>waszmość</i>	Nie ma dziś takiego słowa.	???

4. Pooglądaj cały film *Ogniem i mieczem*. Czy rozpoznałeś / rozpoznałaś ten fragment?
Oceń ten film. Opisz szczegółowo jedną wybraną scenę:

Najbardziej podobała mi się scena, w której...